

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Rezultati projekata u Srbiji u okviru programa Evropske unije / Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku”

ŠTA JE „HORIZONTAL FACILITY ZA ZAPADNI BALKAN I TURSKU”?

„Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku” je inicijativa za saradnju koju su zajednički pokrenuli Evropska unija i Savet Evrope za Jugoistočnu Evropu. To je trogodišnji program koji se sprovodi od maja 2016. godine. Projekte koji se odvijaju u sklopu programa „Horizontal Facility” prvenstveno finansira Evropska unija, a kofinansira ih i sprovodi Savet Evrope.

Kroz „Horizontal Facility” Evropska unija i Savet Evrope pomažu korisnicima u Jugoistočnoj Evropi da se usklade sa standardima Saveta Evrope i *acquis* Evropske unije u kontekstu procesa proširenja EU. Taj mehanizam obuhvata tri oblasti: *spровоđenje pravde, borbu protiv privrednog kriminala i borbu protiv diskriminacije i zaštitu prava osetljivih grupa*.

U Srbiji se realizuje sedam projekata za određene korisnike, a ukupan budžet tih projekata iznosi 3,97 miliona evra.

DOPRINOS UNAPREĐENJU ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA LICA LIŠENIH SLOBODE I OSUĐENIH LICA

Projekat je započeo 1. januara 2017. i traje do 23. maja 2019. godine.

Projekat doprinosi jačanju zaštite ljudskih prava pritvorenih i osuđenih lica, kao i lica sa mentalnim poremećajima u psihijatrijskim ustanovama i ustanovama za socijalnu zaštitu i zbrinjavanje. Projekat doprinosi otklanjanju nedostataka naznačenih u izveštajima Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) i presudama Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP).

- Tokom implementacije projekta ostvaren je napredak u proširenju zakonodavnog okvira i osnaživanju kapaciteta zaposlenih u policiji i zatvorima u borbi protiv zlostavljanja. Podzakonski akti o policijskim ovlašćenjima upravo se preispituju na osnovu izveštaja eksperata Saveta Evrope. Kako bi se pomoglo vlastima, date su sledeće preporuke: unaprediti sistem evidencije dovedenih i zadržanih lica, raditi na poboljšanju eksternih mehanizama za nadzor nad radom policije, kao i konsolidovati sistem evidencije i rešavanja pritužbi na rad policije. U toku je izrada regulatornog okvira rada za zdravstvene radnike u zatvorima, sa akcentom na dokumentovanje i podnošenje medicinskih dokaza o zlostavljanju. Utvrđeni su novi, inovativni

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

moduli obuke policijskih službenika, sa ciljem unapređenja njihovih znanja o sprečavanja mučenja i zlostavljanja, a osnažen je i kapacitet zaposlenih u policiji za pripremu nastavnog materijala za obuku.

- Aktivno se radi na daljim poboljšanjima u pogledu zakonodavnog, regulatornog aspekta i aspekta poslovne politike u ustanovama socijalne zaštite i psihijatrijskim institucijama u pogledu postupanja prema licima s mentalnim poremećajima. Uz podršku Projekta, Ministarstvo zdravlja je sačinilo novu strategiju zaštite mentalnog zdravlja kao i Akcioni plan i utvrdilo prioritete za dalju akciju na planu poboljšanja zaštite mentalnog zdravlja.
- Tokom implementacije projekte je postignuta saglasnost sa Ministarstvom pravde da je potrebno dodatno raditi na rehabilitaciji počinitelaca krivičnih dela, čime se povećavaju njihove šanse da se reintegrišu u društvo nakon što otpusta. Kako bi se zaposleni u zatvorima koji rade na rehabilitaciji dodatno osnažili u usvajanju novog pristupa, potrebno je napraviti zaokret i usvojiti nove metode i alatke za rad. Razvijena su dva nova bihevioralna programa za učinioce krivičnih dela koja zatvorenicima olakšavaju da se integrišu u društvo nakon izdržavanja kazne i puštanja na slobodu. Ovi programi se trenutno testiraju u pet zatvora u Srbiji.
- Postavljeni su temelji za bolje postupanje prema licima s mentalnim poremećajima. U okviru Projekta razvijeni su modeli planova individualnog lečenja i alati za procenu rizika kako bi se olakšao rad zdravstvenog osoblja u lečenju pacijenata sa psihijatrijskim problemima. Zaposleni u ustanovama za psihijatrsko lečenje su unapredili svoje veštine i produbili znanje u razvoju i upotrebi tih alata, što je omogućilo da se usvoji jedinstvena metodologija za razvoj i korišćenje tih alata u praksi.

PODRŠKA USPOSTAVLJANJU I PRIMENI DELOTVORNIH UNUTRAŠNJIH PRAVNIH LEKOVA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA

Ovaj projekat je započeo 1. januara 2017. i traje do 23. maja 2019.

Projekat je usredsređen na jačanje sudske prakse u skladu sa zahtevima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Projekat pruža podršku vlastima u razvoju i uvođenju mera za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava i jačanje kapaciteta profesionalnih pravnika da u praksi primene te presude.

- Postignut je napredak u uvođenju delotvornih pravnih lekova za zaštitu prava građana koja su zajemčena Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava. Završena je studija u kojoj su procenjeni i identifikovani razlozi koji leže u osnovi sistematskih povreda ljudskih prava i vlasti su tu studiju podržale. Utvrđena su konkretna rešenja za ispravljanje i otklanjanje tih uzroka. U nekim oblastima rezultati su već vidljivi: Komitet ministara Saveta Evrope ispitao je izvršenje presude u predmetu *Grudić protiv Srbije* o neisplaćivanju penzija, zaključivši da se Srbija

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

povinovala zahtevima Evropskog suda za ljudska prava. Srpske vlasti su takođe pripremile Nacrt zakona o poboljšanju mera za zaštitu dece, što je neophodno za izvršenje presude u predmetu *Zorica Jovanić protiv Srbije*.

- Započeta je pravna debata o tome kako je moguće nadoknaditi štetu zbog kašnjenja u sudskim postupcima i kako uskladiti pristup sudstva Srbije s praksom Evropskog suda za ljudska prava; zahvaljujući tome, domaći sudovi sada dosuđuju povećane iznose naknade za prekomerno duge sudske postupke. Pripremljen je i svim sudovima u Srbiji distribuiran priručnik u kome su sadržani sudijski kriterijumi za procenu dužine sudskog postupka u skladu sa zahtevima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Taj priručnik olakšava sudijama praktičnu primenu tih zahteva.
- Pojačani su kapaciteti Pravosudne akademije da organizuje obuku za sudije i tužioce u oblasti ljudskih prava. Razvijeni su kurikulum i nastavni materijal, kao i onlajn kursevi, a osnovan je i pul predavača (trenera). Oni su sada osposobljeni da podučavaju pravnike praktičare u širokom spektru tema iz oblasti ljudskih prava, koristeći taj novi nastavni materijal. Obuka iz oblasti ljudskih prava takođe je postala deo godišnjeg programa stalne obuke na Pravosudnoj akademiji. Već je obučeno oko 400 pripadnika pravničke profesije, čime je poboljšano njihovo znanje o tome kako da u skladu sa evropskim standardima brane imovinska prava, prava žena koje su se našle na udaru nasilja u porodici i prava na suđenje u razumnom roku. Takođe je razrađen vodič za delotvorno korišćenje pravnih lekova u unutrašnjim postupcima kako bi se pomoglo pravničkoj zajednici u primeni presuda ESLJP.
- Za tužioce, sudije i advokate obezbeđena je specijalna obuka o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima preko kursa učenja na daljinu prilagođenog individualnim potrebama. Obuku u domenu ključnih standarda Saveta Evrope pohađalo je 90 pravnika praktičara, čime je povećano njihovo znanje u toj oblasti.
- Preduzeti su koraci da se međusobno bolje usaglase sudovi u zemlji u donošenju odluka prilikom primene Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. U tom smislu je bio posebno važan regionalni dijalog među sudijama, što je doprinelo tumačenju žalbi u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava. U tom cilju izvršene su procene postojeće sudske prakse i ukazano je kako bi ta praksa mogla bolje da se usaglasi kako bi bila u skladu sa evropskim standardima.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

JAČANJE PRAVNIH GARANCIJA NEZAVISNIH I NEPRISTRASNIH SUDOVA

Ovaj projekat je trajao od 1. maja 2017. do 28. februara 2019.

Projekat je usredsređen na jačanje nezavisnosti sudstva i samostalnosti tužilaštva radi povećanja poverenja javnosti u pravosudni sistem. Oslanja se na preporuke Grupe država protiv korupcije (GRECO) i predviđa tesnu saradnju sa Visokim savetom sudstva i Državnim većem tužilaca.

- Osnaženi su kapaciteti sudija i tužilaca da otkriju rizike od neprimerenih uticaja i suprotstave im se. Do sada je oko 100 sudija / sudijskih pomoćnika i 100 tužilaca / tužilačkih pomoćnika obučeno da identifikuju, prijave i bolje se suprotstave neprimerenom pritisku. Članovi Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca zajedno sa predsednicima sudova i rukovodiocima tužilaštava obučavani su u istoj oblasti.
- Utvrđena su interna pravila i procedure za dalje jačanje nezavisnosti sudstva i pružanje smernica sudijama i tužiocima za efikasno suprotstavljanje rizicima od neprimerenih uticaja.
- Tužiocima je pružena podrška kroz jačanje uloge i kapaciteta novouspostavljenog Poverenika za samostalnost javnog tužilaštva, koji preduzima mere ukoliko dođe do saznanja da postoje postupci koji ugrožavaju samostalnost i integritet nosilaca tužilačke funkcije.
- Projekat je doprineo unapređenju kvaliteta rasprave o ustavnim amandmanima u oblasti pravosuđa. Vlada je uputila Predlog za izmenu Ustava Narodnoj skupštini 29. novembra 2018.

JAČANJE INTEGRITETA I BORBA PROTIV KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU

Projekat je započeo 1. aprila 2017. i traje do 30. marta 2019.

Cilj Projekta je pružanje podrške visokoškolskim institucijama u unapređenju akademskog integriteta u sistemu visokog obrazovanja uz istovremeni rad na jačanju svesti o koristi od standarda integriteta i etike među glavnim akterima u obrazovanju, uključujući studente, akademsko osoblje i administrativnu upravu. Ostvareni rezultati obuhvataju sledeće:

- Izvršena je osnovna procena integriteta u visokom obrazovanju u Srbiji kako bi se utvrdili nedostaci, a i rešenja za ispravljanje tih nedostataka.
- Razvijen je poseban kurs za dodiplomske i postdiplomske studije o integritetu, etici i transparentnosti za visokoškolske ustanove.
- Pojačana je svest o pitanjima korupcije i integriteta među studentima i u široj javnosti zahvaljujući mnogobrojnim merama koje su preduzete da bi se na tom planu doprlo do javnosti, što je obuhvatilo organizovanje konferencija i vođenje javnih rasprava na univerzitetima.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

PODSTICANJE DEMOKRATSKE KULTURE U ŠKOLAMA KROZ PRIMENU ANTIDISKRIMINATORNIH PRISTUPA

Ovaj projekat je započeo 1. aprila 2017. i traje do 30. marta 2019.

Projekat je tako koncipiran da uvede i nadzire sprovođenje konkretnih antidiskriminatornih mera i Okvir kompetencija za demokratsku kulturu (CDC) Saveta Evrope u odabranim pilot-školama kroz nastavu i vannastavne aktivnosti kako bi se najbolja praksa proširila i uzdigla na nivo obrazovnih politika.

- Kompletno usvajanje i integrisanje CDC Saveta Evrope u nastavne i vannastavne aktivnosti u 20 pilot-škola.
- Bolje razumevanje CDC i veće priznanje važnosti obrazovanja za demokratsko građanstvo u pilot-školama, među roditeljima i u lokalnim zajednicama. U preispitivanju standarda kvaliteta obrazovanja u odnosu na demokratsko obrazovanje učestvovalo je 20 pilot-škola, 2.150 učenika i 250 nastavnika; više od 15.000 ljudi bilo je uključeno u razne aktivnosti za podizanje svesti (đlački parlamenti, otvorena nastava o analitičkom i kritičkom razmišljanju, planiranju časova, „Dani demokratije u školi“ itd.); zahvaljujući visokom nivou vidljivosti i obimnom medijskom izveštavanju te informacije su prenete hiljadama ljudi.
- Sve se to odrazilo kroz veći uticaj i koristi proistekle iz lokalnog znanja i iskustva, što su spoznali i tvorci obrazovnih politika. Razvijene su Preporuke kreatorima obrazovnih politika za stvaranje bezbednog i inkluzivnog školskog ambijenta u izradi plana i programa, pedagoškom radu, ocenjivanju i obrazovanju nastavnika, a te Preporuke je podržalo i Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnološkog razvoja, kao i druge relevantne institucije.

PREVENCIJA I BORBA PROTIV TRGOVINE LJUDIMA U SRBIJI

Projekat je otpočeo 1. oktobra 2016. i traje do 23. maja 2019.

Projekat obezbeđuje ekspertizu nacionalnim vlastima kako bi nastavile sprovođenje aktivnosti na osnovu preporuka Grupe eksperata Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA), kako je to utvrđeno u Prvom i Drugom izveštaju GRETA o načinu na koji se u Srbiji sprovodi Konvencija Saveta Evrope protiv trgovine ljudima. Postignuti rezultati obuhvataju sledeće:

- O snažen kapacitet inspektora rada za otkrivanje i preliminarnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije. 50% inspektora rada u Srbiji je prošlo obuku o prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima i koristi džepni vodič za identifikaciju žrtava trgovine ljudima.
- Sudije, tužioc, finansijski inspektori, advokati i drugi akteri u borbi protiv trgovine ljudima bolje razumeju na koji način se može osigurati da žrtve imaju pristup nadoknadi štete/kompenzaciji.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

- Poboljšana saradnja relevantnih srpskih aktera sa odredišnim zemljama za žrtve trgovine ljudima koje su državljani Srbije / matičnim zemljama žrtava koje su identifikovane u Srbiji, kako bi se svim žrtvama trgovine ljudima još bolje pružila pomoć i zaštitila njihova prava.
- Ojačana saradnja ključnih aktera borbe protiv trgovine ljudima.

JAČANJE ZAŠTITE NACIONALNIH MANJINA

Ovaj projekat je započet 1. novembra 2016. i traje do 23. maja 2019.

Cilj ovog projekta je pružanje podrške vlastima u jačanju prava nacionalnih manjina u Srbiji na osnovu preporuka koje su izdala tela nadležna za praćenje sprovođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina (FCNM) i Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima (ECRML). Postignuti rezultati obuhvataju sledeće:

- U junu 2018. izmenjen je i dopunjen Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina u skladu s preporukama FCNM i ekspertskim mišljenjem koje je dostavljeno Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu.
- Dostavljene su korisnicima projekta prikupljene informacije o nacionalnim manjinama koje sadrže (i) rezultate osnovnog istraživanja javnog mnjenja koje je sprovedeno u pet opština kako bi se, pre svega, procenio nivo svesti i poznavanja prava i postupaka vezanih za službenu upotrebu manjinskih jezika u upravi i pravosuđu, kao i obrazovanju na manjinskim jezicima, (ii) ekspertsku analizu službene upotrebe manjinskih jezika u državnoj upravi i pravosuđu u Republici Srbiji i (iii) ekspertске izveštaje o adekvatnoj zastupljenosti nacionalnih manjina u obaveznom planu i programu, nastavnim standardima i udžbenicima za osnovne i srednje škole.
- Pripremljene su, na osnovu ekspertize Saveta Evrope, smernice i preporuke za odgovarajuću zastupljenost nacionalnih manjina u obaveznom planu i programu, standardima i udžbenicima za osnovne i srednje škole.
- U toku je izrada smernica i preporuka za upotrebu manjinskih jezika u obrazovanju, državnoj upravi i pravosuđu.
- Malim grantovima je podržano pet lokalnih inicijativa za unapređenje službene upotrebe manjinskih jezika na lokalnom nivou, kao i obrazovanju na manjinskim jezicima.

VIŠE INFORMACIJA:

Internet stranica: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/horizontal-facility/home>

Nichola Howson, službenica za komunikacije, +33 3 88 41 22 39

Marija Simic, službenica za regionalne komunikacije, +38 1 63 60 13 37